

ΠΟΙΚΙΛΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ

ΤΙΜΟ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Σ. ΚΟΝΤΟΥ.

§ 26 *

Αυτόγραφο, ιδιόγραφο, αντίγραφο.

Πάν ὃ τι ΑΥΤΟΣ τις, ταυτέστι ταῖς αὐτοῦ ἢ ταῖς ἰδίαις χερσίν, ἔγραψεν ὀνομάζεται *αὐτόγραφο*. Λέγεται δὲ καὶ κατ' ἀρσενικὸν καὶ θηλυκὸν γένος *αὐτόγραφος*, ὅλον *αὐτόγραφος ἔλεγχος*, *αὐτόγραφος ἐπιστολή*, κτλ. Καὶ πρόδηλον μὲν ὑπάρχει ὅτι ἐπίθετον κυρίως εἶνε τὸ *αὐτόγραφο*, ὅλον *αὐτόγραφον ὑψήφισμα*, ἀλλ' ὥς πᾶν οὐδέτερον ἐπίθετον καθολικῶς νοούμενον ἀποβαίνει ὀνομαζόμενον οὕτω καὶ τὸ προκείμενον· οὐδαμῶς δ' ἐπ' ἀνάγκης φαίνεται νὰ ἐκλαμβάνηται ὡς ἐλλειπῶς προσενηνεγμένον ἀντὶ τοῦ *αὐτόγραφον βιβλίον ἢ σύγγραμμα*.

Πλούταρχ. Ἠθικ. σελ. 1115, γ' «καὶ πεπεισμένον ἐλέγχειν ἑτέρους *αὐτόγραφον* ἐξενεγκεῖν ἀμαθίας ἔλεγχον καθ' αὐτοῦ καὶ θρασυτητος». Σερτωρ. 27 «ἀλλὰ τῶν Σερτωρίου γραμμάτων κύριος γεγονώς ὑπερχνεῖτο Πομπηίῳ δεῖξαι ὑπκτικῶν ἀνδρῶν καὶ μέγιστον ἐν Ῥώμῃ θυνζμένων *αὐτογράφοις* ἐπιστολάς καλοῦντων Σερτώριον εἰς Ἰταλίαν».

Διονύσι. Ἀλικ. Ῥωμ. Ἀρχ. σελ. 857 «ὅθεν ὑπέμειναν ἐπιστολάς γράψαι πρὸς τὸν τύραννον *αὐτογράφοις* δηλοῦντες αὐτῷ κτέ.» καὶ σελ. 858 «καὶ τὰ δόξαντα εἰς ἐπιστολάς κατεχώριζον *αὐτογράφοις*».

Εὐσέβ. Κωνσταντ. Β', μζ', 2 «καὶ ταύτην δὲ τὴν γραφὴν *αὐτόγραφον* οὖσαν αὐτοῦ ἐκ τῆς Ῥωμαίων φωνῆς ἀπολαβεῖν ἀναγκαῖον τῷ παρόντι λόγῳ».

Πασειδών. παρ' Ἀθην. σελ. 214, ε' «τά τε ἐκ τοῦ Μητρόπου τῶν παλαιῶν αὐτῶν ἱεροῶν ὑψήφισματα ὑφαιρούμενος ἐκτάτο καὶ ἐκ τῶν ἄλλων πόλεων εἴ τε παλαιὸν εἴη καὶ ἀπόθετον».

Πορφύρ. περὶ Πλωτ. βίου 20 αὐτῷ δὲ ἐκτῆται ἐκ τῶν Ἀμελίου λαβῶν ἡμαρτηθεῖν διὰ τὸ μὴ νοεῖν τοῦ ἀνδρός τὴν συνήθη ἐρμηνείαν· εἰ γάρ τινος καὶ ἄλλα καὶ τὰ παρ' Ἀμελίῳ διώρθωτα ὡς ἐν ἐκ τῶν *αὐτογράφων* μεταλημμένα».

Συνώνυμον τῷ *αὐτόγραφος* καὶ *αὐτόγραφον* ἀλλὰ νεώτερον αὐτοῦ εἶνε τὸ *ιδιόγραφος* καὶ *ιδιόγραφον*, ὅλον Ζωναρ. Ἐπιτ. Ἱστορ. ΙΗ', 15 «νομίζεται δὲ καὶ *ιδιόγραφος* ἐκεῖνου ἐπιστολή», κτλ. (Πρβ. καὶ Αἰδλ. Γέλλ. ΙΧ, 14). Εὐρίσκεται δ' ἐν τῷ Βυζαντινῷ ἑλληνισμῷ καὶ *ιδιόχειρος* καὶ *ιδιόχειρον*, ἔχ-

* Ἰδ. σελ. 34, 189, 339, 449, 677, 748, 839.

γραφον ιδιόχειρον (Ζωναρ. Ἐπιτ. Ἰστ. ΙΔ', 3), κτλ., ὃ ἰσοδυναμεῖ τὸ οἰ-
κειόχειρος καὶ οἰκειόχειρον, οἰκειόχειρος γραφή, οἰκειόχειρον γράμμα, κτλ.
(Πρβ. Λορέντιον Φρον. σελ. 121). Λέγεται δὲ καὶ ἐπιρρηματικῶς ιδιοχεί-
ρως καὶ οἰκειοχείρως, οἷον Ἀρμενόπουλ. Η', 6', 1 αὐτὰν τις γράψας οἰκειο-
χείρως καὶ ὁμολογήσας λαβεῖν κτέ.», κτλ.

Καὶ τὸ ἀντίγραφον εἶνε κυρίως ἐπίθετον, ὡς σαφῶς μνηύεται ἐκ τῆς τοῦ
θηλυκοῦ χρήσεως ἐν τῷ διαθήκαι ἀντίγραφοι καὶ ἐν ἄλλοις. Ἀλλ' ἐπεκράτη-
σεν ἡ ἀντ' ὀνόματος χρήσις αὐτοῦ παραλαμβανομένου πρὸς δήλωσιν παντὸς προσηγορι-
κῶς ἀντιγεγραμμένου ἢ μετεπιληρμένου ἐκ τινος, οἷον ἀντίγραφον διαθήκης ἢ τὸ
ἀντίγραφον τῆς διαθήκης, κτλ. καὶ καθόλου ἀντίγραφον ἢ τὸ ἀντίγραφον
(βιβλίου ἢ συγγράμματος), λατιν. *exemplar*, γαλλ. *exemplaire* ἢ *copie*.

Δημοσθέν. σελ. 468, 36 αὐτῶν δ' ἅπαντων στήλας ἀντιγράφους ἐστή-
σαθ' ὑμεῖς καὶ κεῖνος». σελ. 1104, 10 εἶναι δὲ αἱ αὐτοὶ μεμαρτυρήκασι δια-
θήκας ἀντιγράφους ἐκείνων».

Διονύσι. Ἀλικ. Ῥωμ. Ἀρχ. σελ. 1674 αὐταὶ δ' ἦσαν (αἱ ὁμολογίαι) ἀν-
τίγραφοι τῶν πρὸς Λατίνους γενομένων». Ἰσως δὲ καὶ τὸ παρὰ Διογένηι τῷ
Λαερτίῳ Ε', 57 αἱ διαθήκαι κεῖνται ἀντίγραφα τῷ Θεοφράστου δακτυλίῳ
σεσημασμέναις μεταγραπτέον ἀντίγραφοι.

Ἀνδοκίδ. π. Μυστηρ. 76 «ἐψηφίσασθε ἐξαλεῖψαι πάντα τὰ ψηφίσματα,
καὶ αὐτὰ καὶ εἴ ποῦ τι ἀντίγραφον ᾖ» (Πρβ. καὶ 79).

Λυσ. κ. Διογείτ. 7 αὐτὰ δὲ πράξας καὶ οἱ ἀντίγραφα καταλιπὼν ὅ-
χετο στρατευόμενος μετὰ Θρασύλλου».

Δημοσθέν. σελ. 1034, 21 «ἀμφοτέρω περὶ ὁμοῖαν ἀντιγραφὰ τ'
ἐλάττωσεν καὶ κεῖναι πάλιν κατασημηνόμενοι παρ' Ἀριστογένηι κατεθέμεθα». σελ.
1136, 25 «ὥς ἀντιγραφὰ ἐστὶ τῆς διαθήκης τῆς Πασίωνος». σελ.
1137, 28 «ἄξιον τοίνυν — καὶ τόδε ἐνθυμηθῆναι, ὅτι διαθηκῶν οὐδεὶς πώ-
ποτε ἀντίγραφα ἐποίησεν — πῶς οὖν ὑμεῖς ἴστε ὅτι ἀντιγραφὰ ἐστὶ τῶν
διαθηκῶν τῶν Πασίωνος τὰ ἐν τῷ γραμματείῳ γεγραμμένα; ». Πρβ. καὶ
σελ. 784, 47 καὶ σελ. 1104, 8.

Δελφ. Ἐπιγρ. σελ. 88, 99 Οὐδ' οὐκ καὶ Φουκ. ἀπὸ ἀντίγραφου φυλάσ-
σει Καλλίερος» καὶ σελ. 203, 291 «ἀπὸ ἀντίγραφου τῆς ὧν ἄς φυλάσσει
Μέννης».

Φιλήμ. παρὰ Πορφυρ. Ζητήμ. Ὀμηρ. Η' «καὶ γέγραπται ἤδη κατὰ πάντα
ἀπλῶς τὰ ἀντίγραφα τὸ ΤΗΣ ἄρθρον σὺν τῷ ἰῶτα» καὶ «διερυνώμενος τὰς
ἐν τοῖς ἀντιγράφοις ἐρμενευτικὰς ἡμικρημένους γραφάς».

Πλούτ. Σόλλ. 26 «τὸν Ῥόδιον Ἀνδρόνικον εὐπορήσαντα τῶν ἀντιγράφων
εἰς μέσον θεῖναι καὶ ἀναγράφαι τοὺς νῦν φερομένους πίνακας». Κίμ. 13 «ἐν
δὲ τοῖς ψηφίσμασιν αἱ συνήγαγε Κρατερός ἀντίγραφα συνθηκῶν ὡς γενομέ-
νων κατατέτκται». Πρβ. καὶ Εὐμέν. 2 καὶ Ἀλέξ. 7.

Στράβ. σελ. 374 «παρὰ Θουκυδίδη δὲ ἐν τισιν ἀντιγράφοις Μεθώνη φέρεται». σελ. 609 «διὸ καὶ ζητῶν ἐπανόρθωσιν τῶν διαβρωμάτων εἰς ἀντίγραφα καινὰ μετήνευκε τὴν γραφήν».

Ίώσηπ. Ἀρχαιολ. Η', 6', 8 «διαμένει δ' ἄχρι τῆς σήμερον τὰ τῶν ἐπιστολῶν τούτων ἀντίγραφα οὐκ ἐν τοῖς ἡμετέροις μόνον σωζόμενα βιβλίοις ἀλλὰ καὶ παρὰ Τυρίοις». κατ' Ἀπίων. Α', ιδ', 10 «ἐν δ' ἄλλῳ ἀντιγράφῳ οὐ βασιλεῖς σημαίνεσθαι κτέ.» (ἴδε Κ. Μυλλήρον Ἀποσπ. Ἱστορ. Ἑλλ. Τόμ. Β', σελ. 514. Σφάλλεται ὁ Ἰ. Μυλλήρος Ἰωσ. κατ' Ἀπίων. σελ. 123).

Ἐριγέν. Τόμ. ΙΘ', σελ. 258 «κατὰ μὲν τὰ κοινὰ τῶν ἀντιγράφων — κατὰ δὲ τὸ Ἑβραϊκὸν αὐτό». Πρβ. καὶ Τόμ. Α', σελ. 238 «τὸ μέντοι γε ἡμαρτῆσθαι ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς ἀντιγράφοις τὰ περὶ τῶν ὀνομάτων πολλαχοῦ καὶ ἀπὸ τούτων ἂν τις πεισθεῖη» καὶ σελ. 240 «τὸ δ' ὅμοιον περὶ τὰ ὀνόματα σφάλμα πολλαχοῦ τοῦ Νόμου καὶ τῶν Προφητῶν ἔστιν ἰδεῖν, ὥς ἡκριβώσαμεν ἀπὸ Ἑβραίων μαθόντες καὶ τοῖς ἀντιγράφοις αὐτῶν τὰ ἡμέτερα συγκρίναντες».

Εὐσέβ. Πρωπ. Εὐαγγ. Η', 6', 5 ατῆς δὲ ἐκδόσεως ἔστιν ἀντίγραφον τόδε». Η', γ', 5 «ὥς ἂν τὰ τῶν ἐπιστολῶν ἀντίγραφα διέλθωμεν». Ἑκκλ. Ἱστορ. Δ', γ', 7 «ὑπετάξαμεν καὶ τῆς ἐπιστολῆς Ἀδριανοῦ τὸ ἀντίγραφον».

Σωκράτ. Ἑκκλ. Ἱστορ. Ζ', 32 «αὐτίκα γοῦν ἠγνόησεν (ὁ Νεστόριος) ὅτι ἐν τῇ καθολικῇ Ἰωάννου γέγραπτο ἐν τοῖς πλῃσιοῖς ἀντιγράφοις».

Ἡρωδιαν. περὶ Μον. Λέξ. σελ. 37, 1 «οὕτως ἐν τοῖς ἀντιγράφοις εὐρήται».

Σχολ. Ἰλ. Β, 497 «ἦν ἐν τοῖς ἀντιγράφοις τιθέναι οὐκ ἐπείγει». Ο, 645 «κατ' ἓνα τῶν ἀντιγράφων χωρὶς τοῦ Π ἄλτο». Ψ, 111 «κατὰ δὲ πολλὰ τῶν ἀντιγράφων οὐρῆας ὠτρυνεν ἔξω τοῦ ΤΕ», κτλ.

Φώτ. Βιβλ. σελ. 282, 14 «πλὴν καὶ τὸ παρ' ἡμῖν ἀντίγραφον οὐχ ὡς τὸ ἀποσταλὲν παρὰ σοῦ περιέχει».

Μυριάκις ἀπαντᾷ τὸ ὄνομα ἀντίγραφον κατὰ τὸν πληθυντικὸν μάλιστα ἀριθμὸν ἐν τοῖς συγγραμμασι τοῦ Γαληνοῦ, οἷον ἐν ἑτέρῳ ἀντιγράφῳ, ἐν ἄλλῳ ἀντιγράφῳ, ἐν ἅπασι τοῖς ἀντιγράφοις, ἐν τισιν ἀντιγράφοις ἢ ἐν τισι τῶν ἀντιγράφων, ἐν ἐνίοις ἀντιγράφοις ἢ ἐν ἐνίοις τῶν ἀντιγράφων, κατὰ τινα τῶν ἀντιγράφων, ἐν πολλοῖς τῶν ἀντιγράφων, ἐν τοῖς πλείστοις τῶν ἀντιγράφων, κατὰ τὰ πλεῖστα τῶν ἀντιγράφων, κτλ. Λέγεται δ' ὑπ' αὐτοῦ καὶ «ἐν μὲν τοῖς ΚΑΤΑ Διοσκορίδην ἀντιγράφοις οὐ μόνον οὕτως ἀπλῶς γέγραπται κατὰστασις» καὶ «γέγραπται μὲν οὖν τοῦτο κατὰ πολλὰ τῶν ἀντιγράφων, ὀρθῶς δὲ ἐν τοῖς ΚΑΤΑ Διοσκορίδην οὐ γέγραπται» (Τόμ. ΙΖ', 6', σελ. 648 καὶ 909) καὶ «αὕτη μὲν ἡ γραφή τῆς ῥήσεως ἐν ἄλλοις τέ τισιν ἔστι καὶ τοῖς ΚΑΤΑ τὸν Ἀρτεμίδωρον τε καὶ Διοσκορίδην ἀντιγράφοις» (Τόμ. ΙΗ', 6', σελ. 227). Πρβ. καὶ ἡ κατὰ Διοσκορίδην ἐκδοσις (Τόμ. ΙΖ', α', σελ. 559. ἴδε καὶ σελ. 732 καὶ Ἀθῆν. σελ. 12, ε').

Συχνὸν εἶνε τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ὄνομα καὶ ἐν ταῖς εἰς Ὅμηρον Παρεκβα-

λαίς τοῦ Εὐσταθίου, οἷον πολλά τῶν ἀντιγράφων, τὰ πλείω τῶν ἀντιγράφων (σελ. 488, 38), τινὰ ἀντίγραφα (σελ. 341, 49), σπάνια τινὰ τῶν ἀντιγράφων (σελ. 333, 16), κτλ. ("ἴδε Λαρώχην *Hom. Textkr.* σελ. 157 καὶ *Hom. Unters.* σελ. 303). Ἀξίον δὲ παρατηρήσεως νομίζομεν τὴν χρῆσιν ἣν πολλαίς ὁ Εὐστάθιος ἐν ταῖς Παραβολαῖς ταύταις ποιεῖται λέγων πολλά τῶν ἀντιγράφων ΓΡΑΦΟΥΣΙ, τινὰ τῶν ἀντιγράφων ΓΡΑΦΟΥΣΙ, κτλ., οἷον σελ. 33, 44 «πολλά δὲ τῶν ἀντιγράφων τὸ Κίλλας Κίλλος γράφουσιν», σελ. 122, 30 «τινὰ δὲ τῶν ἀντιγράφων ἀντὶ τοῦ καὶ Παλλὰς Ἀθήνη γράφουσι καὶ Φαῖβος Ἀπόλλων», σελ. 156, 33 «δηλοῦσι καὶ παρὰ Σοφοκλεῖ — πολλὰ τῶν ἀντιγράφων οὐδὲν δίχα τοῦ Υ γράφοντα τὸν οὐδόν», σελ. 172, 12 «τινὰ δὲ τῶν ἀντιγράφων βουλή γράφουσι δίχα τοῦ Ν», σελ. 287, 19 «τινὰ τῶν παλαιῶν ἀντιγράφων Τροίηνες προπικροτόνως ἔγραψαν», σελ. 294, 21 «τὰ πλείω τῶν ἀντιγράφων διὰ τοῦ Η γράφουσιν», σελ. 337, 17 «καὶ ἀντὶ τοῦ Ἀτρακας λύκους — ἄρπαγας λύκους γράφουσι τὰ τῶν ἀντιγράφων κοινότερα», σελ. 577, 6 «τὰ πλείω τῶν ἀντιγράφων οὐκ ἀγέται γράφουσιν», σελ. 629, 37 «τὸ δὲ Διόνυσος ἐνταῦθα πολλὰ τῶν ἀντιγράφων διὰ μεγάλου τοῦ Ω γράφουσιν (Πρβ. καὶ σελ. 653, 42. σελ. 974, 39. σελ. 1039, 11). σελ. 727, 57 «σπάνια τῶν ἀντιγράφων γράφουσι πρῶτ' ὅπ' ἡοῖ», σελ. 1357, 21 «τινὰ δὲ γε τῶν ἀντιγράφων ἐτόλμησαν γράψαι διδοῦναι», Πρβ. καὶ σελ. 1346, 6 «αἱ κοινὰ ἤγουν πλείους ἐκδόσεις γράφουσιν». Εὐρίσκεται δὲ καὶ χρῆσις τοῦ ἀντίγραφα ΠΡΟΣΦΕΡΟΥΣΙ καὶ ΦΑΣΙ, οἷον σελ. 1719, 16 «τὸ δὲ μεῖζον ἐπὶ κακόν τινὰ μὲν ἀντίγραφα κατὰ ῥῆμα προσφέρουσι καὶ σελ. 1316, 41 «τὰ δὲ πλείω καὶ ἀκριβέστερα τῶν ἀντιγράφων αἱ δ' ἄγε ρασίη». Καὶ ἐν ταῖς εἰς Διονύσιον Παραβολαῖς τοῦ Εὐσταθίου παραλαμβάνεται οὐ μόνον τὸ ἔχουσι σελ. 346, 12 Διδ. αὐτῷ γὰρ πολλὰ τῶν ἀντιγράφων ἔχουσι καὶ σελ. 398, 44 «ὥς πολλὰ τῶν ἀντιγράφων ἔχουσι» ἀλλὰ καὶ τὸ γράφουσι σελ. 288, 41 «τὸ δὲ Ἑλλήων — πολλὰ τῶν ἀντιγράφων διὰ διφθόγγου γράφουσι καὶ σελ. 291, 48 «διὸ καὶ γράφουσι τὰ τῶν ἀντιγράφων ὀρθότερα». Πρβ. καὶ Ὠριγέν. Τόμ. ΙΕ', σελ. 95 «ἀντὶ δὲ τοῦ ἀπέλλξει ἐντολὰς ἐκδέδωκεν ἡ πέμπτη ἐκδοσις». Ὡς δ' ἐν ταῖς εἰς Ὀμηρον Παραβολαῖς εἶπεν ὁ Εὐστάθιος τινὰ δὲ γε τῶν ἀντιγράφων ἘΤΟΛΜΗΣΑΝ γράψαι, οὕτως ἐν ταῖς εἰς Διονύσιον σελ. 381, 42 «τυχόν δὲ ἀντιγράφων ΑΥΘΑΔΕΙΑ τὴν τοῦ Ρ διπλόην ἐξ αὐτονομίας παρεισηγήκεν».

Ἐν τῇ Ἐκλογῇ Θωμᾶ τοῦ Μαγίστρου σελ. 10, 3 ἀναγινώσκεται «Ἀντίγραφα κάλλιον ἢ ἀντίγραφοι. Λιβάνιος ἐν ἐπιστολῇ ἔμοι μὲν οὖν συνοροῦντα ἦτοι τὰ τῆς ἐπιστολῆς ἀντίγραφα». Ὁμοίᾳ τῇ Μαγίστρω διδάσκει καὶ ὁ Μοῖρις λέγων σελ. 7 «Ἀντίγραφα πληθυντικῶς Ἀπτικῶς, ἀντίγραφοι ἐνικῶς Ἑλληνικῶς». Πρβ. καὶ Πολυδεύκ. Η', 27 «τῶν δὲ δικαστικῶν ὀνομάτων γραμματεῖα, διαμαρτυρία, διαθήκη, ἀντίγραφα, κατασεσημασμένα».

Ἄλλ' ὅμως οὐ μόνον παρ' Ἀνδοκίδου ἀπαντᾷ τὸ ἐνικὸν ἐν τῷ προμνημονευθέντι χωρίῳ ἀλλὰ καὶ παρὰ Δημοσθένει σελ. 946, 7 εἰλαβὲ τῆς διαθήκης τὸ ἀντίγραφον» καὶ σελ. 978, 42 «οὐδὲν οὐτ' ἀντίγραφον οὐτ' ἄλλο οὐδὲν ἐπαινησάμην τοιοῦτον» (Πρβ. καὶ Πειρσῶνα Μοίρ. σελ. 7 κέξ.).

§ 27

Ἀπόγραφον, ἀρχέτυπον, πρωτότυπον, ἀντίτυπον.

Συνώνυμον τῷ ἀντίγραφῳ εἶνε τὸ ἀπόγραφον οὐδέτερον τοῦ ἐπιθέτου ἀπόγραφος, οὗ γίνεται χρῆσις καὶ κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ἀρχέτυπος. Καλεῖται δ' ἀρχέτυπος ὁ ἐν ἀρχῇ τετυπωμένος ἢ πρῶτος κατασκευασμένος (Πρβ. ἀρχήγονος).

Διογ. Λαέρτ. Γ', 84 «καὶ τῇ ἐρμηνείᾳ δὲ παραπλήσιος, πλὴν ὅτι ὡς ἀπόγραφος ἐξ ἀρχετύπου δευτερεύει».

Διον. Ἀλικαρν. περὶ Ἰσαί. 11 «τίς ἂν οὐκ ἂν ὁμολογήσειε τὸν μὲν Λυσίου νέον καὶ ἰδιώτην καὶ ἀπράγμονα ἀρχέτυπὸν τινὰ εἶναι τῆς ἀληθείας διαφέροντα ἐκείνης οὐδ' ὅτιον, τὸν ἕτερον δὲ ἀπόγραφόν τινὰ καὶ οὐ λανθάνοντα ὅτι πέπλασται ῥητορικῇ τέχνῃ;». Πρβ. καὶ 20 «τούτων δὴ φημι τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν παραπλησίων τούτοις διαφέρειν οἰόμενος Λυσίαν καὶ ὥσπερ ἀρχέτυπον ὑπογράφων (Γρ. ἈΠΟγράφων) ὑπερέχειν ἐκείνων τὸν ἄνδρα, κτέ.» καὶ περὶ Δεινάρχ. 7 «πᾶσι μὲν τοῖς ἀρχετύποις αὐτοφυῆς τις ἐπιπρέπει χάρις καὶ ὥρα, τοῖς δ' ἀπὸ τούτων κατασκευασμένοις, καὶ ἐπ' ἄκρον μιμήσεως ἔλθωσι, πρόσσεστιν ὅμως τὸ ἐπιτετηδευμένον καὶ οὐκ ἐκ φύσεως ὑπάρχον».

Κικέρ. πρὸς Ἀтт. XII, 52, 3 «ἀπόγραφα sunt, minore labore fiunt».

Τοῦ ἐπιθέτου ἀρχέτυπος καὶ κατ' οὐδέτερον γένος ἀρχέτυπον καὶ μετὰ τοῦ ἔρθρου τὸ ἀρχέτυπον καταλέγομεν καὶ ἄλλα παραδείγματα, ἵν' ἀκριβέστερον τὰ κατὰ τὴν χρῆσιν αὐτοῦ γνωσθῶσιν.

Ἀνθολ. Παλ. ΙΓ', 151 «ἀρχέτυπον Διδόυς ἐρικυδέος, ὃ ξένη, λεύσσειε εἰκόνα θεσπεσίῳ κάλλει λαμπομένην». Πρβ. καὶ 204.

Διονύσι. Ἀλικ. Ῥωμ. Ἀρχ. σελ. 175 εἰκόνα δ' ἐκείνου κατασκευασμένην ὡς μηδὲν τῆς ἀρχετύπου διαφέρειν».

Λουκιαν. Προμ. 3 «ἀλλὰ τὸ κεινουργὸν τοῦτο ἐπαινῶν καὶ μὴ πρὸς τι ἄλλο ἀρχέτυπον μεμνημένον». Ἀλεξ. 21 «ἐπιθείς τὸν κηρὸν ἀπετύπου ὥσπερ ἐκ λίθου τὴν αὐτὴν σφραγίδα εὖ μάλα τῷ ἀρχετύπῳ ὁμοιοῦσαν». περὶ τοῦ Οἴκ. 23 «ἐξῆς δὲ μετὰ τήνδε τὴν εἰκόνα ἕτερον ὄρθμα γέγραπται δικαιότατον, οὗ τὸ ἀρχέτυπον ὁ γραφεὺς παρ' Εὐριπίδου ἢ Σοφοκλέους δοκεῖ μοι λαβεῖν». Πρβ. καὶ Ζεῦξ. 3. πῶς δεῖ ἱστορ. συγγρ. 15. Εἰκόν. 3 καὶ 15. ὑπὲρ τῶν Εἰκόν. 10.

Πλούτ. Ἠθικ. σελ. 890, 6 «Ἐμπεδοκλῆς δύο ἡλίους, τὸν μὲν ἀρχέτυπον,

κτέ.». σελ. 968, 6' «τὰ δ' ἀράχνης ἔργα κοινὸν ἰστῶν γυναιξὶ καὶ θήρᾳ σαγηνευταῖς ἀρχέτυπον».

Φίλων Τόμ. Α', σελ. 9 ἀδήλον δὲ ὅτι καὶ ἡ ἀρχέτυπος σφραγίς, ὃν φε-
μεν εἶναι κόσμον νοητόν, αὐτὸς ἂν εἴη τὸ ἀρχέτυπον παράδειγμα, ἰδέα τῶν
ἰδεῶν, ὁ θεοῦ λόγος».

Ἐν ταῖς εἰς Ὅμηρον Περικυλλοῦ τοῦ Εὐσταθίου σελ. 931, 22 κεῖται
αὐτὸς πλάτυσμός αὐτοῦ ἐν στίχοις ἐκκαίδεκα διείληπται, διασκευάσαντος
τοῦ ποιητοῦ ἀρχετυπικῶς ὡς ἐν τύπῳ χαρκατῆρος, ὁποῖους δὲ τινες ὕστερον
καὶ Θεόφραστος ἐξετυπώσατο».

Φανερὸν ἐξ ὧν παρεθέμεθα μαρτυρίων γίνεται ὅτι τὸ ἀρχέτυπον σημαίνον
ἐτύμως τὸ ἐν ἀρχῇ τετυπωμένον ἢ πρῶτον πεπλασμένον παραλαμβάνεται
προσφύεστατα ἀντὶ τοῦ προκειμένου πρὸς μίμησιν παραδείγματος ἢ ὑποδείγ-
ματος (ἢ προκεντήματος). Παρατηρετέον δ' ὅτι ἄγνωστον τοῖς δοκίμοις
ἦτο τὸ προκειμενον ὄνομα. Ἑλλάδ. παρὰ Φωτ. Βιβλ. σελ. 532, 22 αὖτις τὸ
ἀρχέτυπον, φασὶν, οὐδενὶ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων οὐδὲ ῥητόρων οὐδὲ τῶν
Μουσαίων κατὰ τῶν εἰρηται, ὡς Διονύσιος ὁ Ἀλικαρνασσεύς ἱστορεῖν.

Ἐμφερὸς τῷ ἐπιθέτῳ ἀρχέτυπος ἐννοίας ἔχειται τὸ πρωτότυπος, οἷον
πρωτότυπος γραφή, κτλ. Ὑπάρχει δὲ καὶ πρῶτος. Ὡς δ' ὁ πρῶτος τετυ-
πωμένος καλεῖται πρωτότυπος, οὕτως ὁ ἐκ τινος ἢ ἀπὸ τινος τετυπωμένος
ὀνομάζεται ἔκτυπος (ἐκτυπον, ἐκτύπωμα) ἢ ἀπότυπος. Οὐδενὶ δ' ἄγνωστος
ὑπάρχει ἡ συνήθης τοῖς γραμματικοῖς χρῆσις, καθ' ἣν ἀντιτίθενται ἀλλήλοις
τὸ πρωτότυπος καὶ παράγωγος ἢ παρηγμένος.

Πολυδεύκ. Ε', 102 «εἰκὼν ἀντὶ πρωτοτύπου γίνεται».

Εὐσέβ. Ἑκκλ. Ἰστ. Γ', ις', 1 «τάς τε παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις φερομένας πρω-
τοτύπους αὐτοῖς Ἑβραίων στοιχείαις γραφαῖς».

Λογγῖν. Ἀποσπ. Γ', 11 «διαφέρει δὲ εἶδος καὶ γένος, ἢ γένος μὲν ἐστὶ
τὸ πρωτότυπον εἰς εἶδη διαιρεθῆναι δυνάμενον, εἶδος δὲ τὸ ἀπὸ τοῦ γένους
διηρημένον».

Γαλην. Τόμ. ΙΗ', 6', σελ. 167 «ὡς γνωρίζεσθαι τὸ τε πρωτότυπον ὑπὸ
γραμματικῶν ὀνομαζόμενον καὶ τὸ παρηγμένον ἀπ' αὐτοῦ». Ἀπολλών. π.
Συντάξ. σελ. 109, 24 «ἀπὸ πικτὸς ἀρσενικοῦ πρωτοτύπου ἢ παραγωγῶν
τοῦ εἰς ΟΣ λήγοντος κτέ.». σελ. 231, 26 «εἴ γε καὶ τὰ πρωτότυπα τῶν
λέξεων ἐν ἐλάχιστονι καταγίνεται ὅλη τῶν παραγωγῶν», κτλ. Λέγεται δὲ
καὶ πρωτότυπος - κτητικός, οἷον Ἀπολλών. π. Ἀντων. σελ. 128, 6' «ἐχα-
μένως καὶ ὑπὲρ τῶν κτητικῶν ῥητέον, ὧν καὶ διαφορὰς ἐξεθέμεθα ὡς
πρὸς τὰς πρωτοτύπους ἐν τοῖς κατ' ἀρχήν». π. Συντ. σελ. 62, 15 «καὶ
φαίνεται ὅτι αἱ μὲν πρωτότυποι οὐ κλίνονται εἰς τὰς πτώσεις, αἱ δὲ κητι-
καὶ οὐκ εἰς ἕλλο τι ἢ εἰς πτώσεις, εἰς γένη καὶ εἰς ἀριθμούς». Περβ. καὶ
Ἐτυμ. Μέγ. σελ. 29, 52, κτλ. Ἀλλὰ πᾶς τις γινώσκει ὅτι τὰ κτητικὰ εἰ-

δος τῶν παραγῶγων εἶνε. Περὶ τοῖς Ῥωμαίοις τὰ μὲν πρωτότυπα καλοῦνται *primitiua* ἢ *principalia*, τὰ δὲ παράγωγα *derivata* ἢ *derivatiua* ("Ἰδε Φισχῆρον Παρατηρ. εἰς Οὐελ. Γραμμ. Τόμ. Β', σελ. 1).

Διοσκορίδ. Τόμ. Α', σελ. 42 «καὶ παρὰ τὰς γωνίας ἐξοχὰς τινὰς παρτεταγμέναις εἰς φύλλων πρῶτα». Πρβ. καὶ προτύπωμα ἐκ τοῦ προτυποῦσθαι. Συμπλίκ. Ἐξήγ. εἰς τὸ Ἐπικτ. Ἐγχειρ. ΑΓ', 12 «προτύπωμα μὲν ἑαυτῷ χρὴ προτιθέναι Σωκράτην καὶ Ζήνωναν», κτλ.

Ἐπιφάν. Τόμ. Γ', σελ. 275, 2 «θεῖς οὖν ταῦτα καὶ δυσχεραίνων πρὸς τὴν εἰκόνα τὴν ἀπαράλλακτον, τοῦτέστι τὸ ἔκτυπον καὶ τρανὲς ἐκμαγεῖον τοῦ θεοῦ τῆς οὐσίας, κτέ.». Πρβ. καὶ ἐκτύπωμα ἐκ τοῦ ἐκτυποῦσθαι. Πολυδεύκ. Θ', 130 «ἀλλὰ μὴν καὶ εἰκόνα ἢ τις εἴποι καὶ σφραγίδα καὶ τύπον καὶ μύημα καὶ ἐκτύπωμα καὶ τύπωμα καὶ ἐκμαγεῖον καὶ ἐκμεμαγμένον». Ἡσύχ. «Ἐκτύπωμα: ὁμοῖωμα» καὶ «Ἐκμαγεῖον: ἐκτύπωμα, ὑπογραμμὸς, σφραγίς» ("Ἰδε Ἐμπερροῦσιον Πολυδ. Τόμ. Ε', σελ. 1212 Δινδ.). Λέγεται καὶ ἔκτυπος - πρόστυπος (Διάδ. Σικελ. ΙΗ', κς', 5. Ἀθήν. σελ. 185, α' καὶ σελ. 199, ε', κτλ.). Πρβ. καὶ τύποις κατ' ἐξοχήν - τύποις κατ' εἰσοχήν (Σέξτ. Ἐμπειρ. σελ. 72, 29. σελ. 240, 29. σελ. 271, 7. σελ. 374, 27. σελ. 375, 2). Περὶ τοῦ προστυπῆς ἴδε Ἐρμερίσιον Σώφραν σελ. CVI.

Ἰώσηπ. Ἀρχαιολ. Κ', θ', 4 «καὶ τὴν πᾶσαν δὲ πόλιν ἀνδριάντων ἀναθήσει καὶ ταῖς τῶν ἀρχαίων ἀποτύποις εἰκόσιν ἐκόσμει». Πρβ. καὶ ἀποτύπωμα ἐκ τοῦ ἀποτυποῦσθαι, ὅπερ ἐκφέρεται καὶ μετὰ τῆς ΕΝ προθέσεως, οἷον ἐναποτυποῦσθαι.

Παρατηρητέον δ' ὅτι λέγεται ἐνίοτε καὶ ἀντίτυπον καὶ ἰσότυπον, οἷον Συνέσ. Ἐπιστ. ΕΖ', σελ. 217, α' «καὶ τοῖς ταχυγράφοις τὰ ἀντίτυπα δοῦναι τῶν τότε γραφέντων ἐπέταξεν, ἵνα, εἰ μὴ τυγχάνεις δεξάμενος τὴν ἐπιστολήν, ἔχοις παραναγνοῦς διαιτῆσαι τε καὶ πρὸς ἐμὲ διαπέμψασθαι τάμοιβαῖα». Ἐπιφάν. Τόμ. Γ', σελ. 273, 12 «καὶ ἀξιῶ τὸ ἀντίτυπον σε τοῦτου τῇ πρὸς τοὺς ἐπισκόπους ἐπιστολῇ ἐγγράψκει». σελ. 285, 26 «ὦν τὰ ἀντίτυπα ὑπετάξαμεν». Τόμ. Δ', α', σελ. 9, 5 «καὶ τριάκοντα ἐξ ἀναγνώσται ἔχοντες ἐκάστης βίβλου τὰ τριάκοντα ἐξ ἰσότυπα». Πρβ. καὶ Τόμ. Β', σελ. 248, 21 «ἰσοτύπως ταῖς προειρημέναις». Καὶ παρ' ἄλλοις δ' ἀπαντᾷ τὸ ὄνομα ἀντίτυπον καὶ τὸ ἰσότυπον, ἅτινα κυρίως οὐδέτερον τῶν ἐπιθέτων ἀντίτυπος καὶ ἰσότυπος εἶνε.

Ἀξία παραθέσεως ἡμῖν φαίνονται τὰ ὑπὸ τοῦ Βυττεμβαχίου ἐν ταῖς εἰς Εὐνάπιον σημειώσεις παρατετηρημένα περὶ τοῦ ἀντίγραφου καὶ ἀρχέτυπου καὶ τοῦ ἀντίγραφου καὶ ἀπόγραφου ἔχοντα οὕτω (Τόμ. Β', σελ. 142): «Graeci commodius, ut loqueliore lingua utentes, id quod hodie vulgo dici-

opus originale et copiam, dixerunt illud αὐτόγραφον, ἀρχέτυπον, hoc ἀντίγραφον et ἀπόγραφον: Latini illud exemplum, hoc descriptum, imaginem, saepius etiam exemplum. Conferatur Brissonius De Verborum Significatione p. 306, a: Rubnkenius ad Rutilium Lupum p. 108, ab eoque laudata Gesneri expositio, prodita in Thesaurο L. L. Voce *Exemplum*».

Τούτοις προστίθεμεν τὰ ὑπὸ τοῦ Κοραῆ γεγραμμένα ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Παράλληλων Βίων τοῦ Πλουτάρχου (Μέρ. Γ', σελ. 364): «Ἀνδριάς εἰκονικός λέγεται ὁ πανόμοιος τῷ εἰκονιζομένῳ, ὁ καὶ τὸ ποῖον καὶ τὸ ποσὸν ἐκάστου τῶν μελῶν τοῦ σώματος ἀκριβῶς περιστάς· ὃ ῥήματι καὶ Ῥωμαῖοι ἐχρῶντο Iconicas statuas (Πλίν. λδ', 4) τοὺς τοιούτους ἀνδριάντας καλοῦντες. Ἐντεῦθεν καὶ, *Εἰκονικὸν ἀντίγραφον* φησὶ τις ἂν τὸ τοῖς Γάλλοις καλούμενον copie figurée, τουτέστιν ἐν ᾧ ἡ τοῦ πρωτοτύπου μίμησις τοιχύτη ἐστίν, ὥστε καὶ τὰ διαγεγραμμένα, εἴ τι που ἐν ἐκείνῳ, διὰ τὸ μὴ ὀρθῶς γεγράφθαι, διαγέγραπται, εἰκονίζειν». Πρβ. καὶ Καλλιξ. παρ' Ἀθην. σελ. 205, 5' «ἀγάλματα εἰκονικὰ λίθου λυχνέως».

Σελ. 751, 18 γραπτὸν «ἡ αὐτοῦ (ΤΟΥ Ἰπποκράτους)».

Ο ΑΙΩΝ ΤΟΥ ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ

Μάθημα ἐναρκτήριον διδασχθὲν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ
τῇ 24 Νοεμβρίου 1878 ὑπὸ τοῦ ὑφηγητοῦ

ΣΠΥΡ. Π. ΛΑΜΠΡΟΥ Δ. Φ.

Προυκέρυξα ὅτι θὰ διδάξω τὴν ἱστορίαν τοῦ αἰῶνος τοῦ Περικλέους, διότι φρονῶ ὅτι ἡ τμηματικὴ καὶ οὕτως εἰπεῖν μονογραφικὴ παράστασις τῆς ἱστορίας εἶνε ἡ μόνη ἀρμόζουσα εἰς τὴν πανεπιστημιακὴν διδασκαλίαν. Καὶ περὶ μὲν τῆς γενικῆς ἱστορίας δύναται τις νὰ εἴπῃ, ὅτι πρέπει νὰ διδάσκηται παρ' ἡμῖν ὁλόκληρος συστηματικῶς, καθ' ὅσον εἶνέ ποτε τοῦτο δυνατόν, ἕνεκα τῆς ἀτελείας τῶν γυμνασίων, ἀλλὰ περὶ τῆς πατρίου ἱστορίας ὑποτίθεται ἡ τοῦλάχιστον πρέπει νὰ ὑποτεθῇ, ὅτι ἐκ τοῦ γυμνασίου καὶ ἐξ ἰδίων ἀναγνώσεων ἀποκομίζουσιν οἱ εἰς τὸ πανεπιστήμιον φοιτῶντες τὴν εἰκόνα τῶν κυριωτάτων τυχῶν τοῦ ἔθνους κατὰ τοὺς μακροὺς αἰῶνας. Οὕτω δὲ καθίσταται δυνατός ὁ ἐν τῷ πανεπιστημίῳ περιορισμὸς τῆς διδασκαλίας τῆς ἐλληνικῆς ἱστορίας εἰς ἐκλεκτάς τινὰς καὶ ἀξίας λόγου περιόδους. Λέγων δὲ ἐκλεκτάς καὶ ἀξίας λόγου δὲν ἐννοῶ μόνον τὰς περιόδους τῆς λαμπροτάτης ἀκμῆς καὶ τῆς μεγίστης δόξης τοῦ ἐλληνικοῦ ἔθνους, ἀλλὰ καὶ ἄλλας τινὰς, ἥττον μὲν εὐκλεεῖς, ἀλλὰ περὶ τὴν μελέτην τῶν ὁποίων ἐνδιατρίβοντες καὶ τύχας περιέργους τοῦ ἔθνους θὰ μάθωμεν καὶ γεγονότα ἀξία γνώσεως θάνακαλύψωμεν καὶ ιδιότητας διακριτικὰς τοῦ Ἑλληνισμοῦ θὰ διίδωμεν. Καὶ εἶνε